

Sygn. akt III Ca 1563/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Arkadia Wyraz - Wieczorek

Sędzia SO Lucyna Morys – Magiera (spr.)

Sędzia SO Anna Hajda

Protokolant Beata Michalak

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K.

przeciwko Gminie G.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 20 maja 2015 r., sygn. akt II C 1650/14

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w ten sposób, że oddala powództwo;**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania odwoławczego.**

SSO Anna Hajda SSO Arkadia Wyraz – Wieczorek SSO Lucyna Morys - Magiera

Sygn. akt III Ca 1563/15

UZASADNIENIE

Powódka J. K. wniosła przeciwko pozwanej Gminie G. pozew o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 1 października 2004 r. wydanego w sprawie o sygn. akt I C 711/04 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Podała, że orzeczeniem tym nakazano eksmisję powódki z lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...), lecz po wydaniu wyroku i nadaniu klauzuli wykonalności nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie to nie może być egzekwowane. Sąd orzekł bowiem eksmisję z lokalu bez przyznania pozwanej prawa do lokalu socjalnego, jednak aktualnie jest ona matką samotnie wychowującą roczne dziecko i tym samym korzysta z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach o ochronie praw lokatorów.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na swoją rzecz od powódki kosztów postępowania. Wskazała, że fakt urodzenia dziecka i samotnie jego wychowywanie nie powoduje powstania uprawnienia do lokalu socjalnego, bowiem powódka nigdy nie była lokatorem lokalu przy ul. (...) w G., ani innego lokalu należącego do mieszkaniowego zasobu Gminy G.. Skoro powódka zajęła samowolnie lokal przy ul. (...) w G.

i nie zawarła z pozwaną umowy najmu innego lokalu należącego do jej zasobu mieszkaniowego, to tym samym nie uzyskała przymiotu lokatora.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 20 maja 2015r. Sąd Rejonowy w Gliwicach w pkt 1) pozbawił wykonalności wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 1 października 2004 roku, sygn. akt I C 711/04 zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 26 listopada 2004 roku, sygn. akt I C 711/04 - w części to jest w punkcie drugim, w pkt 2) w pozostałym zakresie powództwo oddalił, w pkt 3) odstąpił od obciążania powódki kosztami postępowania.

Nie było sporne, że prawomocnym wyrokiem zaocznym z dnia 1 października 2004r. w sprawie o sygnaturze akt I C 711/04 Sąd Rejonowy w Gliwicach w pkt 1 nakazał pozwanej J. K. aby opuściła i opróżniła lokal mieszkalny położony w G. przy ul. (...) i wydała go powódce Gminie G. w stanie wolnym od osób i rzeczy, w pkt 2 nie przyznał pozwanej J. K. prawa do lokalu socjalnego, w pkt 3 zasądził od pozwanej na rzecz powódki koszty procesu. W postępowaniu tym nie badano daty zgonu głównego najemcy lokalu, czyli A. K., a Gmina G. w pozwie wskazała, że J. K. samowolnie zajęła lokal po jego śmierci.

Jak ustalił Sąd pierwszej instancji, J. K. w 2003 r. zamieszkała w lokalu przy ul.(...) należącym do zasobów mieszkaniowych pozwanej, którego najemczynią była A. K.. A. K. była osobą w podeszłym wieku, jej mąż zmarł a córka wyemigrowała. A. K. znała wcześniej powódkę i przyjęła ją do mieszkania - powódka nieodpłatnie robiła jej zakupy, sprzątała mieszkanie, jeździła z nią do lekarza, opiekowała się nią, prowadziły wspólnie gospodarstwo domowe, przy czym A. K. ponosiła główne koszty utrzymania mieszkania. W dniu 30 stycznia 2004 r. powódka została zameldowana na pobyt stały w przedmiotowym lokalu. W dniu 4 lutego 2004 roku A. K. zmarła.

Sąd Rejonowy stwierdził, że po śmierci A. K. powódka uiszczala czynsz za lokal przy ul.(...), lecz w 2012 r. r. przestała regulować należności czynszowe. W lokalu tym mieszka nieprzerwanie do chwili obecnej, wraz z urodzoną w dniu (...) córką L. D., zameldowaną w tymże lokalu, którą samotnie wychowuje.

Poza sporem było, że na wniosek pozwanej złożony w kwietniu 2014 r. w oparciu o tytuł wykonawczy - zaopatrzony w całości w klauzulę wykonalności wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 1 października 2004r., sygn. akt I C 711/04, wszczęto przeciwko powódce egzekucję w celu dokonania eksmisji z lokalu. W związku z faktem, iż dłużnicze w wyroku nie przyznano prawa do lokalu socjalnego, wierzyciel wskazał dla niej pomieszczenie tymczasowe w Hotelu (...).

Powyższy stan faktyczny ustalono w oparciu o dowód z przesłuchania powódki w charakterze strony, dokumenty i orzeczenia sądowe wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku znajdujące się w aktach i aktach spraw związkowych, których wiarygodności nie podważano w roku procesu.

W tym stanie rzeczy Sąd pierwszej instancji uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części dotyczącej nieprzyznania powódce prawa do lokalu socjalnego. Powołał się przy tym na regulację art. 840 § 1 pkt 2 kpc. Jego zdaniem skoro powódka wykazała, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego w dniu (...) urodziła dziecko, nad którym sprawuje opiekę i wspólnie z nim zamieszkuje, to zgodnie z art. 14 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego przysługiwała jej ochrona przewidziana przez tę ustawę. Wskazał, że powódka jest jednak lokatorem w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy, bowiem faktycznie nieodpłatnie zamieszkała w przedmiotowym lokalu za wiedzą i zgodą ówczesnej najemczyni, została w nim zameldowana na pobyt stały przed śmiercią najemczyni, z którą prowadziła gospodarstwo domowe. Jej uprawnienie do lokalu wynikało więc z umowy użyczenia zawartej na czas nieoznaczony (art. 710 i nast. k.c.) - innego tytułu prawnego niż prawo własności. Z uwagi na to, iż eksmisję orzeczono nie przyznając J. K. prawa do lokalu socjalnego - w tym zakresie tytuł wykonawczy pozbawiono wykonalności.

W pozostałym zakresie roszczenie powódki oddalono jako niezasadne.

Na zasadzie art. 102 kpc, mając na uwadze charakter sprawy i sytuację życiową powódki, Sąd Rejonowy odstąpił od obciążania jej kosztami postępowania.

Apelację od tego wyroku w części co do pkt 1 i 3 wniosła pozwana, domagając się jego zmiany i oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia od powódki na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego. Zarzucała naruszenie art. 840 § 1 pkt 2 kpc w zw. z art. 232 kpc poprzez błędne przyjęcie, że powódka udowodniła fakt zamieszkiwania w spornym lokalu za zgodą i wiedzą ówczesnej najemczynie, mimo braku dowodów ku temu oprócz przesłuchania stron, naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez błędne uznanie za wiarygodne i korelujące z pozostałym materiałem dowodowym oświadczeń powódki, z których wynikało, że nieodpłatnie zamieszkiwała w lokalu za zgodą ówczesnej najemczynie i prowadziła z nią gospodarstwo domowe.

Podnosiła skarżąca nadto naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie Gminy oraz o zmianie Kodeksu cywilnego przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że między powódką a najemczynią lokalu nawiązany został stosunek użyczenia stanowiący inny niż prawo własności tytuł powódki do lokalu, art.14 ust. 4 pkt 2 ustawy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powódce przysługuje ustawowa ochrona z powodu urodzenia dziecka i sprawowania nad nim opieki po powstaniu tytułu, co stanowi podstawę do pozbawienia wyroku wykonalności w pkt 2.

Apelująca motywowała, iż powódka nie wykazała współzamieszkiwania z ówczesną najemczynią lokalu, opłaty były regulowane od jednej osoby, a zameldowanie nastąpiło parę dni przed śmiercią A. K.. Wskazywała, iż już wcześniej, co do innego gminnego lokalu, powódka usiłowała w podobny sposób uzyskać tytuł, zaś Sąd Rejonowy niesłusznie uznał ją za lokatora w rozumieniu ustawy, z wszelkimi tego konsekwencjami.

Odnosnie wyrzeczenia o kosztach postępowania wskazano, że nie zostało umotywowane zastosowanie zasady słuszności z art. 102 kpc.

Powódka nie odniosła się do apelacji pozwanej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej musiała odnieść skutek, aczkolwiek nie całkiem z przyczyn w niej wskazanych.

W pierwszej kolejności godzi się wskazać, iż ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego zostały w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia sporu w niniejszej sprawie dokonane prawidłowo, w oparciu o oferowany materiał dowodowy, stąd Sąd Okręgowy przyjął je za własne, bez konieczności ponownego przywoływania. Za wiarygodne wypadało przyjąć za Sądem pierwszej instancji w szczególności oświadczenia powódki składane w charakterze strony co do okoliczności i czasokresu jej zamieszkiwania w przedmiotowym lokalu, co wbrew twierdzeniom skarżącej, znajdowało częściowo potwierdzenie w dokumentacji dotyczącej chociażby zameldowania powódki w nim na pobyt stały od 30 stycznia 2004r. Okoliczności przeciwnej, jakoby w podawanym okresie powódka faktycznie nie zamieszkiwała z A. K. i nie świadczyła jej pomocy w gospodarstwie domowym oraz by nie została w lokalu zameldowana za zgodą najemczynie, apelująca wszak nie wykazała. Tym samym nie doszło do zarzucanego w apelacji naruszenia norm art. 232 kpc oraz art. 233 § 1 kpc.

Rozważania prawne Sądu Rejonowego nie mogły natomiast w dalszej części być zaakceptowane, jednakże również pozostałe argumenty apelacji należało uznać za drugorzędne.

Sąd Odwoławczy zważył, iż rozstrzygnięcie negatywne zawarte w pkt 2 wyroku zaocznego stanowiło o nieprzyznaniu pozwanej prawa do lokalu socjalnego. Nie sposób uznać, iżby takie orzeczenie było tytułem egzekucyjnym, by nadawało się do wykonania w drodze egzekucji po nadaniu mu klauzuli wykonalności. Tym samym nie sposób uznać, że można było skutecznie wyrok zaoczny w tym punkcie opatrzyć klauzulą wykonalności.

Wskazywał na to już Sąd Okręgowy w Gliwicach w doręczonym obu stronom uzasadnieniu postanowienia z dnia 1 marca 2006r. w sprawie o sygn. III Cz 219/06 na skutek zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 26 listopada 2004r., sygn. akt I C 711/04 w przedmiocie nadania wyrokowi zaocznemu klauzuli wykonalności, gdzie uznał, że nadawał się on do egzekucji jedynie w części nakazującej eksmisję i zasądzającej koszty procesu oraz że w tym jedynie zakresie stanowi tytuł egzekucyjny, o którym mowa w art. 777 § 1 pkt 1 kpc.

Wyrzeczenie negatywne zawarte w prawomocnym wyroku zaocznym, nie przyznające pozwanej prawa do lokalu socjalnego, nie stanowi bowiem orzeczenia podlegającemu wykonaniu w drodze egzekucji.

Jako takie nie podlega w ogóle klauzuli wykonalności, a tym bardziej nie sposób go jej pozbawić, jak chciała tego powódka w niniejszej sprawie, na zasadzie art. 840 § 1 pkt 2 kpc.

Nie doszło bowiem do zdarzenia, wskutek którego wynikające z pkt 2 wspomnianego wyroku zaocznego zobowiązanie wygasło lub nie może być egzekwowane, skoro nie statuuje on zobowiązania o takim charakterze skutkach w ogóle.

Zasadnie zatem powoływała się apelująca na naruszenie art. 840 § 1 pkt 2 kpc, aczkolwiek w nieco innym kontekście, niż w istocie zdaniem Sądu Odwoławczego należało to rozpatrywać.

Wobec powyższych rozważań bezprzedmiotowe okazało się być odnoszenie do pozostałych zarzutów apelacji.

W tym stanie rzeczy uznał Sąd Okręgowy, iż wyrok Sądu pierwszej instancji w zaskarżonej części dotyczącej wyrzeczenia zawartego w pkt 2 wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Gliwicach z 1 października 2004r., sygn. akt I C 711/04, nie mógł się ostać i zmienił go poprzez oddalenie powództwa w całości na zasadzie art. 386 § 1 kpc.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego oparte o art. 102 kpc nie uległo natomiast zmianie; Sąd Odwoławczy miał przy tym na uwadze, iż powódka działająca bez wykwalifikowanego pełnomocnika była subiektywnie przekonana o słuszności swojego roszczenia, ponadto samotnie wychowuje małe dziecko i zarabia 800zł netto miesięcznie zatrudniona na pół etatu. Sytuacja życiowa powódki, w tym materialna, uzasadniała nieobciążanie jej kosztami na zasadzie słuszności.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 102 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc, uznając, że wskazana wyżej trudna sytuacja życiowa i materialna powódki oraz jej subiektywne przekonanie o słuszności żądania oparte o naprowadzane okoliczności faktyczne w sprawie, uzasadniają zastosowanie dobrodziejstwa nieobciążania jej kosztami procesu także drugoinstancyjnego.

SSO Anna Hajda SSO Arkadia Wyraz – Wieczorek SSO Lucyna Morys – Magiera